

POSTANOWIENIE

28 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

na posiedzeniu niejawnym 28 czerwca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa B. P. i K. P.
przeciwko Bank S.A. w W.
o ustalenie i zapłatę ewentualnie o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank S.A. w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie V Wydział Cywilny
z 24 marca 2023 r., V ACa 371/22,

- 1) odrzuca skargę kasacyjną co do pkt. 1 zaskarżonego wyroku,**
- 2) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie,**
- 3) zasądza od Bank S.A. w W. na rzecz B. P. i K. P. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od doręczenia pozwanej odpisu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 24 marca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, w sprawie z powództwa B. P. i K. P. przeciwko Bank S.A. w W. o ustalenie i zapłatę ewentualnie o zapłatę, na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie z 18 stycznia 2022 r. sprostował oczywistą omyłkę w komparycji zaskarżonego wyroku dotyczącą określenia przedmiotu sprawy w ten sposób, że w miejsce słowa: „o zapłatę” wpisał słowa: „o ustalenie i zapłatę ewentualnie o zapłatę” (pkt 1.), oddalił apelację pozwanej (pkt 2.) oraz zasądził od pozwanej na rzecz powodów kwotę 8100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym (pkt 3.).

Pozwana wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu II instancji, zaskarżając ten wyrok w całości oraz wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu, w tym kosztach procesu przed Sądem Najwyższym.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że w sprawie mają występować istotne zagadnienia prawne, które pozwana sformułowała w formie następujących pytań:

1. czy w świetle przepisów art. 22¹ k.c. oraz art. 385¹ k.c. dla przyznania osobie fizycznej statusu konsumenta decydujące znaczenie ma cel podjętej czynności (np. pomnożenie majątku, zapewnienie środków utrzymania, odniesienie korzyści podatkowych), czy może subiektywne przekonanie tej osoby, że nie dokonywała ona z przedsiębiorcą określonych czynności prawnych w ramach działalności gospodarczej, czy też okoliczności mogące posłużyć obiektywnej ocenie charakteru takiej działalności?
2. czy w świetle przepisów art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z postanowieniami przepisu art. 385² k.c. oraz w zw. z przepisami art. 3 i art. 6 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. UE z 1993 r., L 95, s. 29; dalej jako „dyrektywa 93/13”) indywidualna ocena postanowień umowy pod kątem potencjalnej abuzywności dokonywana jest bez względu na okoliczności zawarcia umowy, a jeśli uwzględniane są okoliczności zawarcia umowy, to czy okolicznościami takimi winny być m.in. doświadczenie i wiedza

konsumenta nabyte wskutek częstego zawierania umów o konkretnych cechach?

Powodowie złożyli odpowiedź na skargę kasacyjną, w której wniesli o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz, w każdym przypadku o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowania kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna w zakresie, w jakim odnosiła się do punktu 1. zaskarżonego wyroku. Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują bowiem możliwości wniesienia skargi kasacyjnej na postanowienie o sprostowaniu orzeczenia.

W pozostałym zakresie skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do jej przyjęcia celem merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem odwoławczym, a zarazem kwalifikowanym pismem procesowym o ściśle określonej przez ustawę treści. Zgodnie z art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie.

Sąd Najwyższy, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym (postanowienie SN z 27 stycznia 2009 r., V CSK 358/08), funkcjonującym na rzecz państwa jako dobra wspólnego (zob. postanowienie SN z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08), jakkolwiek oczywiście nie oznacza to braku indywidualnego interesu skarżącego w rozpoznaniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia, a w konsekwencji także weryfikacji tego interesu (*gravamen*). Jednak przede wszystkim ma służyć ochronie prawidłowego wykonywania prawa oraz jednolitej wykładni. Interes prywatny uwzględnia zaś tylko na tyle, na ile może się on stać podłożem zaspokojenia interesu ogólnego (zob. aktualne wciąż uwagi w postanowieniu SN z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Występowanie istotnego zagadnienia prawnego wymaga sformułowania takiego zagadnienia prawnego z przytoczeniem argumentów prawnych, świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 r., nr 1, poz. 11; z 7 czerwca 2005 r., V CKN 3/05; z 16 marca 2007 r., III CSK 34/07). Konieczne jest też wskazanie argumentów przekonujących o istotności zagadnienia (zob. postanowienie SN z 24 lipca 2007 r., IV CSK 207/07). Ma to być zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa (postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 11 lutego 2009 r., V CSK 388/08). Powinno ono pozwalać na sformułowanie przez Sąd Najwyższy, w ramach rozpoznania skargi kasacyjnej, ogólnego poglądu, możliwego do wykorzystania na gruncie innych spraw.

Ponadto skarżący kasacyjnie powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lutego 2024 r., I CSK 133/23).

W odniesieniu do żadnego z przedstawionych przez pozwaną zagadnień prawnych nie zostały spełnione wskazane wyżej wymagania.

Przed wszystkim należy wskazać, że żadne z tych zagadnień nie dotyczy kwestii, która nie została już rozstrzygnięta w orzecznictwie.

W odniesieniu do pierwszego zagadnienia należy przywołać wyrok Sądu Najwyższego z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 914/22, w którym, z powołaniem się na doktrynę, wyrażono stanowisko, iż bezpośredni związek dokonanej czynności prawnej z prowadzoną działalnością gospodarczą lub zawodową istnieje wówczas, gdy dokonana czynność prawna nie zmierza przynajmniej częściowo do zaspokojenia osobistych (konsumpcyjnych) potrzeb. Tym samym niezasadne byłoby przyznanie ochrony konsumenckiej przedsiębiorcom dokonującym czynności prawnej wprawdzie poza zakresem prowadzonej działalności

gospodarczej, ale w związku z tą działalnością. Wykluczenie bezpośredniego związku czynności prawnej z prowadzoną działalnością gospodarczą lub zawodową można natomiast rozważać w tych sprawach, w których przynajmniej w części zachowany jest konsumencki, osobisty cel lub przedmiot danej czynności. Chodzi więc o sytuacje, w których dana czynność prawna przedsiębiorcy obejmuje świadczenie, którego przedmiot może służyć zarówno do użytku osobistego, jak i zawodowego i czynność ta dokonywana jest przez przedsiębiorcę przynajmniej częściowo w celu osobistym (konsumpcyjnym). Pogląd ten został następnie przyjęty m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 5084/22.

Przyjmuje się również, że w przypadku czynności prawnych o mieszanym celu, decydującym czynnikiem jest to, by element gospodarczy nie stanowił marginalnej części czynności (postanowienie Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., I CSK 482/22).

Zagadnienie prawne sformułowane przez pozwaną zostało już zatem rozstrzygnięte w orzecznictwie. Jednocześnie skarżąca nie przedstawiła jakichkolwiek argumentów przemawiających za koniecznością rewizji stanowiska wyrażanego w tym zakresie w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego.

W odniesieniu do drugiego zagadnienia sformułowanego przez pozwaną Sąd Najwyższy wskazuje, iż w orzecznictwie SN przyjmuje się, że indywidualna kontrola abuzywności postanowień umownych jest skoncentrowana na ocenie ich treści normatywnej, co pozostawia poza zakresem oceny sposób, w jaki postanowienie umowne jest stosowane przez przedsiębiorcę wobec konsumenta, a także indywidualne właściwości konkretnego konsumenta, związane z jego ewentualną ponadprzeciętną wiedzą i doświadczeniem (postanowienia Sądu Najwyższego:

z 4 lipca 2023 r., I CSK 3526/22; z 28 grudnia 2023 r., I CSK 6830/22; z 29 lutego 2024 r., I CSK 1144/23). Również drugie zagadnienie prawne przedstawione w skardze kasacyjnej zostało już zatem rozstrzygnięte w orzecznictwie.

Niezależnie od powyższego skarżący nie przedstawił wywodu prawnego zawierającego argumentację prawną na rzecz różnych możliwych sposobów

rozstrzygnięcia przedstawionych w skardze zagadnień prawnych. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest bardzo lakoniczne i w istocie ogranicza się do wskazania przez pozwaną sposobu rozstrzygnięcia tych zagadnień, jaki w jej ocenie jest prawidłowy, przy braku pogłębionej argumentacji prawnej mającej przemawiać na rzecz przyjętego przez skarżącą sposobu rozstrzygnięcia zagadnień.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz.U. 2023 poz. 1935).

[SOP]

[ms]